SUN’IY INTELLEKT VOSITALARIDAN MTT BOSHQARUVIDA FOYDALANISH ISTIQBOLLARI

Sharifova Madina Narzullayevna
Qashqadaryo viloyati Qarshi tumani
7- davlat maktabgacha ta’limntashkiloti direktori

Annotatsiya: *Mazkur maqolada maktabgacha ta’lim tashkilotlari boshqaruvida sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning zamonaviy imkoniyatlari va istiqbollari tahlil qilinadi. Sun’iy intellekt vositalarining hujjatlar bilan ishlash, boshqaruv qarorlarini qabul qilish, monitoring, tahliliy hisobotlar tayyorlash hamda ota-onalar bilan kommunikatsiyani tashkil etishdagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, ushbu texnologiyalarni joriy etishning afzalliklari, mavjud muammolari va MTT direktorlariga oid amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.*

Kalit so‘zlar: *sun’iy intellekt, maktabgacha ta’lim, MTT, boshqaruv, raqamli transformatsiya, ta’lim menejmenti, raqamli texnologiyalar, direktor faoliyati, monitoring.*

Аннотация: *В статье рассматриваются современные возможности и перспективы применения технологий искусственного интеллекта в управлении дошкольными образовательными организациями. Освещаются вопросы использования инструментов искусственного интеллекта при подготовке документов, принятии управленческих решений, мониторинге деятельности, аналитической обработке данных и организации взаимодействия с родителями. Также представлены преимущества, существующие проблемы внедрения и практические рекомендации для руководителей дошкольных образовательных организаций.*

Ключевые слова: *искусственный интеллект, дошкольное образование, управление, цифровая трансформация, образовательный менеджмент, цифровые технологии, мониторинг, руководитель.*

Abstract: *This article examines the current opportunities and future prospects of using artificial intelligence technologies in the management of preschool educational institutions. It highlights the application of AI tools in document management, decision-making, performance monitoring, analytical reporting, and communication with parents. The paper also discusses the advantages, existing challenges, and practical recommendations for preschool directors regarding the effective implementation of artificial intelligence in management processes.*

Keywords: *artificial intelligence, preschool education, educational management, digital transformation, AI tools, digital technologies, decision-making, monitoring, preschool director.*

Maktabgacha ta’lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish bugungi kunning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Ta’lim sifatiga qo‘yilayotgan zamonaviy talablar, boshqaruv jarayonlarining murakkablashuvi hamda raqamli transformatsiya jarayonlari maktabgacha ta’lim tashkilotlari (MTT) rahbarlaridan yangi kompetensiyalarni talab

etmoqda. Ayniqsa, sun’iy intellekt (SI) texnologiyalarining jadal rivojlanishi boshqaruv faoliyatini yanada samarali tashkil etish uchun keng imkoniyatlarni yaratmoqda.

Sun’iy intellekt vositalari hujjatlar tayyorlash, ma’lumotlarni tahlil qilish, ish rejalari va hisobotlarni shakllantirish, pedagogik jarayonlarni monitoring qilish hamda ota-onalar bilan samarali kommunikatsiyani yo‘lga qo‘yishda rahbarning kundalik faoliyatini sezilarli darajada yengillashtirishi mumkin. Shu bilan birga, SI inson omilini to‘liq almashtirmaydi, balki rahbarning qaror qabul qilish jarayonini ma’lumotlarga asoslangan holda qo‘llab-quvvatlovchi zamonaviy boshqaruv vositasi sifatida namoyon bo‘ladi.

Mazkur maqolada sun’iy intellekt texnologiyalarining MTT boshqaruvida qo‘llanish imkoniyatlari, ularning afzalliklari, mavjud muammolari hamda maktabgacha ta’lim tashkilotlari direktorlarining boshqaruv faoliyatida SI vositalaridan samarali foydalanish istiqbollari tahlil qilinadi.

Sun’iy intellektning ta’lim va boshqaruvdagi o‘rni. So‘nggi yillarda sun’iy intellekt texnologiyalari jamiyatning deyarli barcha sohalariga jadal kirib bormoqda. Dastlab sanoat va axborot texnologiyalari yo‘nalishida qo‘llanilgan ushbu texnologiyalar bugungi kunda sog‘liqni saqlash, moliya, davlat boshqaruvi hamda ta’lim tizimining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Raqamli transformatsiya sharoitida sun’iy intellekt endi faqat murakkab hisob-kitoblarni bajaruvchi dastur emas, balki katta hajmdagi ma’lumotlarni qisqa vaqt ichida tahlil qilish, prognozlar ishlab chiqish va boshqaruv qarorlarini qabul qilish jarayonini qo‘llab-quvvatlovchi samarali vosita sifatida e'tirof etilmoqda.

Ta’lim tizimi ham ushbu jarayonlardan chetda qolmayapti. Dunyoning ko‘plab rivojlangan mamlakatlarida sun’iy intellekt texnologiyalari ta’lim jarayonini individuallashtirish, o‘quvchilar rivojlanishini monitoring qilish, o‘quv dasturlarini takomillashtirish hamda ta’lim muassasalarini boshqarish samaradorligini oshirish maqsadida keng qo‘llanilmoqda. Bunda asosiy e'tibor inson mehnatini almashtirishga emas, balki mutaxassisning imkoniyatlarini kengaytirishga qaratiladi. Aynan shu jihat sun’iy intellektning eng muhim afzalliklaridan biri hisoblanadi.

Maktabgacha ta’lim tizimida boshqaruv jarayonlari o‘ziga xos murakkablikka ega. Direktor bir vaqtning o‘zida pedagogik jamoa faoliyatini muvofiqlashtiradi, ta’lim sifatini nazorat qiladi, hujjatlar bilan ishlaydi, ota-onalar bilan hamkorlikni yo‘lga qo‘yadi, moliyaviy va xo‘jalik masalalarini boshqaradi hamda yuqori tashkilotlarga hisobot taqdim etadi. Mazkur vazifalarning barchasi katta hajmdagi ma’lumotlarni qayta ishlashni, tezkor tahlilni va o‘z vaqtida qaror qabul qilishni talab qiladi. Shuning uchun ham sun’iy intellekt vositalari maktabgacha ta’lim tashkiloti rahbarining kundalik faoliyatida ishonchli yordamchiga aylanishi mumkin.

Bugungi kunda ko‘plab rahbarlar sun’iy intellektni faqat matn yozish yoki tarjima qilish vositasi sifatida tasavvur qilmoqda. Aslida esa uning imkoniyatlari bundan ancha kengdir. Sun’iy intellekt bir necha daqiqada me'yoriy hujjatlarni tahlil qilishi, ish rejalari va buyruqlar loyihalarini tayyorlashi, yig‘ilish bayonnomalarini rasmiylashtirishi, statistik ma’lumotlarni umumlashtirishi, hisobotlarni shakllantirishi hamda turli boshqaruv holatlari bo‘yicha tavsiyalar ishlab chiqishi mumkin. Natijada direktorning qog‘ozbozlikka sarflaydigan vaqti

qisqaradi, asosiy e'tibor esa ta’lim sifati va jamoani rivojlantirish kabi strategik vazifalarga yo‘naltiriladi.

Boshqaruv faoliyatida vaqt eng muhim resurslardan biri hisoblanadi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, ta’lim muassasalari rahbarlari ish vaqtining sezilarli qismini takrorlanuvchi ma’muriy vazifalarga sarflaydi. Sun’iy intellekt aynan ana shunday jarayonlarni avtomatlashtirish orqali rahbarning mehnat unumdorligini oshirishga xizmat qiladi. Bunda yakuniy qaror baribir inson tomonidan qabul qilinadi, sun’iy intellekt esa zarur ma’lumotlarni tayyorlash, ularni tahlil qilish va muqobil yechimlarni taklif etish vazifasini bajaradi.

Shu sababli sun’iy intellektni MTT boshqaruvida zamonaviy texnologiya sifatida emas, balki boshqaruv madaniyatining yangi bosqichi sifatida baholash maqsadga muvofiqdir. Uni oqilona va mas'uliyat bilan qo‘llash rahbarning kasbiy samaradorligini oshirish, boshqaruv sifatini yaxshilash hamda maktabgacha ta’lim tashkilotining barqaror rivojlanishini ta’minlashga xizmat qiladi.

MTT boshqaruvida sun’iy intellektni qo‘llash yo‘nalishlari

Maktabgacha ta’lim tashkilotini boshqarish ko‘plab o‘zaro bog‘liq jarayonlardan iborat bo‘lib, ularning har biri rahbardan tezkorlik, aniqlik va puxta rejalashtirishni talab qiladi. Sun’iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi ushbu jarayonlarning aksariyatini yanada samarali tashkil etish imkonini bermoqda. Ayniqsa, kundalik boshqaruv faoliyatida ko‘p vaqt talab qiladigan takrorlanuvchi vazifalarni avtomatlashtirish orqali direktorning asosiy e'tiborini strategik boshqaruv, ta’lim sifati va jamoani rivojlantirish masalalariga qaratish mumkin bo‘ladi. Shu sababli sun’iy intellektni MTT faoliyatining turli yo‘nalishlariga bosqichma-bosqich joriy etish boshqaruv samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Boshqaruv faoliyatining eng ko‘p vaqt talab qiladigan yo‘nalishlaridan biri hujjatlar bilan ishlashdir. Yillik ish rejalari, buyruqlar, yig‘ilish bayonnomalari, xizmat xatlari, tahliliy ma’lumotnomalar, hisobotlar va boshqa ko‘plab rasmiy hujjatlarni tayyorlash rahbarning kundalik vazifalariga kiradi. Sun’iy intellekt vositalari mazkur hujjatlarning dastlabki loyihalarini qisqa vaqt ichida tayyorlash, uslubiy va imloviy xatolarni aniqlash, matnni me'yoriy talablar asosida tahrirlash hamda hujjatlarni turli formatlarga moslashtirish imkonini beradi. Natijada rahbar hujjatni noldan yozishga emas, balki tayyor loyihani ko‘rib chiqish va zarur o‘zgartirishlar kiritishga vaqt sarflaydi.

Rejalashtirish jarayonlarida ham sun’iy intellektning imkoniyatlari kengdir. MTT faoliyatida yillik, oylik va haftalik rejalar tuziladi, turli tadbirlar, seminarlar, ota-onalar yig‘ilishlari hamda pedagogik kengashlar tashkil etiladi. Sun’iy intellekt ushbu tadbirlarni taqvim asosida tartibga solish, vazifalarni ustuvorlik darajasiga ko‘ra taqsimlash, bajarilish muddatlarini nazorat qilish hamda rahbarga eslatmalar berish orqali boshqaruv jarayonining izchilligini ta’minlaydi. Bunday yondashuv ishlarning o‘z vaqtida bajarilishiga xizmat qiladi va rejalashtirishdagi inson omili bilan bog‘liq xatolarni kamaytiradi.

Ma’lumotlarni tahlil qilish va hisobotlarni tayyorlash ham zamonaviy boshqaruvning muhim tarkibiy qismidir. MTT faoliyati davomida tarbiyalanuvchilar soni, davomati, pedagoglar malakasi, metodik ishlar samaradorligi, ota-onalar murojaatlari hamda ichki monitoring natijalari bo‘yicha katta hajmdagi ma’lumotlar shakllanadi. Ushbu ma’lumotlarni

qo‘lda tahlil qilish ko‘p vaqt talab etadi. Sun’iy intellekt esa mavjud ma’lumotlarni umumlashtirib, tendensiyalarni aniqlashi, grafik va jadvallarni avtomatik yaratishi, muammoli yo‘nalishlarni ko‘rsatishi hamda boshqaruv qarorlarini qabul qilish uchun zarur bo‘lgan analitik xulosalarni shakllantirishi mumkin. Bu esa qarorlarning intuitiv emas, balki aniq ma’lumotlarga asoslangan holda qabul qilinishiga yordam beradi.

Maktabgacha ta’lim tashkiloti faoliyatida ota-onalar bilan samarali muloqot alohida ahamiyat kasb etadi. Sun’iy intellekt asosidagi vositalar ota-onalarga yuboriladigan e'lonlar, taklifnomalar, axborot xatlari va tavsiyalarni tezkor tayyorlash imkonini beradi. Shuningdek, tez-tez takrorlanadigan savollarga avtomatik javob beruvchi virtual yordamchilarni joriy etish orqali rahbariyat va pedagoglarning vaqtini tejash mumkin. Bunday yechimlar ota-onalar bilan aloqaning uzluksizligini ta’minlaydi va murojaatlarga javob berish sifatini oshiradi.

Pedagoglarning kasbiy faoliyatini qo‘llab-quvvatlash ham sun’iy intellektdan foydalanishning istiqbolli yo‘nalishlaridan biridir. Mashg‘ulot ishlanmalari, didaktik materiallar, taqdimotlar, baholash vositalari va metodik tavsiyalarni tayyorlashda sun’iy intellekt muhim yordamchi vazifasini bajaradi. Direktor esa ushbu vositalardan foydalanishni tashkil etish orqali pedagoglarning ijodiy faoliyatini rag‘batlantirishi, ularning ortiqcha vaqtini tejashi hamda metodik ishlar sifatini oshirishi mumkin. Bu esa o‘z navbatida ta’lim-tarbiya jarayonining samaradorligiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Shu bilan birga, sun’iy intellekt boshqaruv qarorlarini qabul qilish jarayonida ham samarali yordam bera oladi. Masalan, ichki monitoring natijalari, pedagoglar faoliyati, ota-onalar fikrlari va boshqa ko‘rsatkichlar asosida tashkilotning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash, rivojlanish istiqbollarini prognoz qilish hamda ustuvor vazifalarni belgilashda rahbar uchun tahliliy tavsiyalar ishlab chiqishi mumkin. Biroq sun’iy intellekt tavsiyalari yakuniy qaror o‘rnini bosa olmaydi. U faqat rahbarning tahliliy imkoniyatlarini kengaytiruvchi vosita sifatida xizmat qiladi. Aynan insonning tajribasi, kasbiy kompetensiyasi va mas'uliyati boshqaruv qarorining asosiy omili bo‘lib qoladi.

Shunday qilib, sun’iy intellekt texnologiyalarini MTT boshqaruvining turli yo‘nalishlariga oqilona integratsiya qilish rahbarning ish unumdorligini oshiradi, vaqt resurslaridan samarali foydalanish imkonini yaratadi hamda boshqaruv sifatini yangi bosqichga olib chiqadi. Kelgusida ushbu texnologiyalarni pedagogik va boshqaruv faoliyatiga kengroq tatbiq etish maktabgacha ta’lim tizimining raqamli transformatsiyasini jadallashtirishga xizmat qiladi.

Sun’iy intellektdan foydalanishning afzalliklari va mavjud muammolar

Sun’iy intellekt texnologiyalarining maktabgacha ta’lim tashkilotlari boshqaruviga kirib kelishi rahbarlik faoliyatini yangi bosqichga olib chiqish imkoniyatini yaratmoqda. Biroq har qanday innovatsion texnologiya singari sun’iy intellekt ham katta imkoniyatlar bilan bir qatorda ayrim cheklov va mas'uliyatlarni ham yuzaga keltiradi. Shu sababli ushbu vositalardan foydalanishda ularning afzalliklari va ehtimoliy xavflarini chuqur anglash muhim ahamiyat kasb etadi.

Sun’iy intellektning eng muhim afzalliklaridan biri vaqt resurslarini tejashdir. MTT direktori kun davomida turli mazmundagi hujjatlar tayyorlaydi, hisobotlar shakllantiradi, yig‘ilishlar o‘tkazadi, pedagoglar va ota-onalar bilan ishlaydi, nazorat tadbirlarini amalga

oshiradi. Ushbu vazifalarning sezilarli qismi takrorlanuvchi va standart xarakterga ega. Sun'iy intellekt aynan shunday jarayonlarni avtomatlashtirish orqali rahbarning ish yuklamasini kamaytiradi hamda asosiy e'tiborni ta'lim sifati, jamoani rivojlantirish va strategik boshqaruv masalalariga qaratish imkonini beradi.

Yana bir muhim afzallik boshqaruv qarorlarining sifatini oshirish bilan bog'liq. Rahbar ko'pincha katta hajmdagi ma'lumotlarni qisqa vaqt ichida tahlil qilishi va ular asosida xulosa chiqarishi kerak bo'ladi. Sun'iy intellekt ma'lumotlarni tizimlashtiradi, ularning o'zaro bog'liqligini aniqlaydi, statistik tahlillarni amalga oshiradi hamda ehtimoliy rivojlanish tendensiyalarini ko'rsatib beradi. Natijada qarorlar faqat shaxsiy tajriba yoki intuitiv fikrlarga emas, balki tahlil qilingan ma'lumotlarga tayangan holda qabul qilinadi. Bu esa boshqaruvning shaffofligi va samaradorligini oshiradi.

Sun'iy intellekt pedagoglar faoliyatini rivojlantirishda ham muhim o'rin tutadi. U metodik materiallar, mashg'ulot ishlanmalari, baholash mezonlari va taqdimotlarni tayyorlashda yordam berishi orqali pedagoglarning ijodiy izlanishlari uchun qo'shimcha vaqt yaratadi. Direktor esa ushbu jarayonni to'g'ri tashkil etish orqali jamoaning innovatsion salohiyatini oshirishi va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga kengroq tatbiq etishi mumkin.

Biroq sun'iy intellektdan foydalanishda ayrim muammolar ham mavjud. Eng avvalo, sun'iy intellekt tomonidan yaratilgan har qanday ma'lumot mutlaq to'g'ri deb qabul qilinmasligi kerak. Ba'zan tizim noto'g'ri yoki eskirgan ma'lumotlarga asoslanishi, me'yoriy hujjatlarga mos kelmaydigan tavsiyalar berishi yoki mavjud vaziyatni to'liq hisobga olmasligi mumkin. Shu sababli sun'iy intellekt tayyorlagan har bir hujjat, tahlil yoki tavsiya rahbar tomonidan tanqidiy baholanishi, amaldagi qonunchilik va me'yoriy hujjatlar bilan solishtirilishi zarur.

Muhim masalalardan yana biri axborot xavfsizligi va maxfiylik hisoblanadi. MTT faoliyatida tarbiyalanuvchilar, ota-onalar va xodimlarga oid shaxsiy ma'lumotlar bilan ishlanadi. Bunday ma'lumotlarni sun'iy intellekt platformalariga nazoratsiz kiritish maxfiylik talablarining buzilishiga olib kelishi mumkin. Shu bois rahbarlar sun'iy intellekt vositalaridan foydalanishda shaxsga doir ma'lumotlarni himoya qilish, maxfiy hujjatlarni uchinchi tomon platformalariga yuklamaslik hamda axborot xavfsizligi qoidalariga qat'iy rioya etishlari lozim.

Yana bir muammo raqamli kompetensiyalar bilan bog'liq. Sun'iy intellekt vositalarining imkoniyatlaridan samarali foydalanish uchun rahbar va pedagoglar nafaqat kompyuter savodxonligiga, balki to'g'ri topshiriq berish, olingan natijalarni tahlil qilish va ularni amaliyotga moslashtirish ko'nikmalariga ham ega bo'lishlari zarur. Aks holda zamonaviy texnologiyalar kutilgan natijani bermaydi yoki ulardan foydalanish yuzaki tus oladi.

Shuningdek, sun'iy intellektdan ortiqcha darajada qaram bo'lib qolish xavfi ham mavjud. Agar rahbar barcha boshqaruv qarorlarini sun'iy intellekt tavsiyalariga asoslaydigan bo'lsa, bu kasbiy mustaqillikning susayishiga olib kelishi mumkin. Boshqaruv amaliyotida insonning tajribasi, pedagogik sezgirligi, muloqot madaniyati va liderlik fazilatlari hal

qiluvchi ahamiyatga ega bo‘lib qolaveradi. Sun’iy intellekt ushbu fazilatlarning o‘rnini bosa olmaydi, balki ularni qo‘llab-quvvatlovchi vosita sifatida xizmat qiladi.

Demak, sun’iy intellektni MTT boshqaruvida muvaffaqiyatli qo‘llash faqat zamonaviy texnologiyalarni joriy etish bilangina emas, balki ulardan mas'uliyatli, tanqidiy va maqsadga muvofiq foydalanish madaniyatini shakllantirish bilan ham uzviy bog‘liq. Ana shunday yondashuv rahbarning kasbiy samaradorligini oshiradi, boshqaruv sifatini yaxshilaydi hamda maktabgacha ta’lim tashkilotining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

MTT direktorlari uchun amaliy tavsiyalar

Sun’iy intellekt texnologiyalarini maktabgacha ta’lim tashkiloti faoliyatiga joriy etish murakkab texnik infratuzilmani yaratishdan ko‘ra, avvalo rahbarning zamonaviy boshqaruv madaniyatini shakllantirishini talab etadi. Amaliyot shuni ko‘rsatadiki, sun’iy intellektdan yuqori natija olayotgan rahbarlar ushbu vositani alohida loyiha sifatida emas, balki kundalik boshqaruv faoliyatining tabiiy tarkibiy qismi sifatida qabul qilmoqda. Shu bois MTT direktori sun’iy intellekt imkoniyatlarini bosqichma-bosqich o‘z faoliyatiga integratsiya qilishi maqsadga muvofiqdir.

Dastlab sun’iy intellektdan hujjatlar bilan ishlashda foydalanish eng maqbul yo‘nalish hisoblanadi. Buyruqlar, xizmat xatlari, yig‘ilish bayonnomalari, yillik va istiqbolli rejalar, ichki nazorat hujjatlari hamda turli hisobotlarning dastlabki loyihalarini sun’iy intellekt yordamida tayyorlash rahbarning mehnatini sezilarli darajada yengillashtiradi. Bunda sun’iy intellekt tomonidan yaratilgan matn tayyor hujjat emas, balki muharrirlik va ekspert bahosini talab qiladigan loyiha sifatida qaralishi lozim. Yakuniy tahrir, me'yoriy hujjatlarga muvofiqligini tekshirish va tasdiqlash mas'uliyati doimo rahbar zimmasida qoladi.

Rahbarning analitik faoliyatini kuchaytirishda ham sun’iy intellekt muhim yordamchi bo‘la oladi. Masalan, ichki monitoring natijalari, pedagoglarning kasbiy rivojlanish ko‘rsatkichlari, tarbiyalanuvchilar davomati yoki ota-onalar fikrlarini umumlashtirish kabi jarayonlarda sun’iy intellekt katta hajmdagi ma’lumotlarni qisqa vaqt ichida tahlil qilib, asosiy tendensiyalarni ajratib beradi. Bu esa muammolarni erta aniqlash, ularning sabablarini tahlil qilish hamda rivojlanish strategiyasini ilmiy asosda rejalashtirish imkonini yaratadi.

Pedagogik jamoada raqamli madaniyatni shakllantirish ham direktorning muhim vazifalaridan biridir. Agar rahbar sun’iy intellektdan faqat shaxsiy faoliyatida foydalansa, uning imkoniyatlari to‘liq namoyon bo‘lmaydi. Aksincha, pedagoglar uchun qisqa amaliy seminarlar, tajriba almashish uchrashuvlari va o‘quv mashg‘ulotlarini tashkil etish orqali sun’iy intellekt vositalaridan metodik faoliyatda foydalanish ko‘nikmalarini rivojlantirish mumkin. Natijada butun jamoaning mehnat unumdorligi ortadi, innovatsion muhit shakllanadi va ta’lim sifati yaxshilanadi.

Sun’iy intellektni joriy etishda axborot xavfsizligi masalalariga alohida e'tibor qaratilishi zarur. Tarbiyalanuvchilar, ota-onalar va xodimlarga oid shaxsiy ma’lumotlarni ochiq sun’iy intellekt platformalariga kiritishdan voz kechish, maxfiy hujjatlar bilan ishlashda ehtiyotkorlikni ta’minlash hamda tashkilotda axborot xavfsizligi bo‘yicha ichki qoidalarni ishlab chiqish tavsiya etiladi. Bu nafaqat qonunchilik talablariga rioya etish, balki tashkilot obro‘sini saqlash nuqtayi nazaridan ham muhimdir.

Zamonaviy rahbar uchun eng muhim ko‘nikmalardan biri sun’iy intellektga to‘g‘ri topshiriq bera olish hisoblanadi. Tizim tomonidan olinadigan natijaning sifati ko‘p jihatdan rahbarning vazifani qanchalik aniq, batafsil va maqsadga yo‘naltirilgan tarzda ifodalashiga bog‘liq. Shu sababli direktorlar sun’iy intellekt bilan ishlash metodikasini, ya’ni topshiriqlarni to‘g‘ri shakllantirish, natijalarni tanqidiy baholash va ularni amaliy vaziyatga moslashtirish ko‘nikmalarini muntazam rivojlantirib borishlari zarur.

Kelgusida sun’iy intellekt vositalaridan foydalanish faqat alohida vazifalarni avtomatlashtirish bilan cheklanib qolmaydi. U maktabgacha ta’lim tashkilotining barcha boshqaruv jarayonlarini yagona raqamli tizim asosida muvofiqlashtirish, real vaqt rejimida monitoring olib borish, resurslardan foydalanish samaradorligini baholash hamda boshqaruv qarorlarini prognozlash imkoniyatlarini ham kengaytiradi. Shu bois bugungi kunda sun’iy intellektni o‘rganish va undan oqilona foydalanishni boshlagan MTT direktori kelajakdagi raqamli ta’lim muhitiga tayyor bo‘lgan zamonaviy rahbar sifatida shakllanadi.

Shunday qilib, sun’iy intellektni samarali joriy etish texnologiyaning o‘ziga emas, undan foydalanish madaniyatiga bog‘liq. Uni boshqaruvning yordamchi vositasi sifatida to‘g‘ri qo‘llagan rahbar vaqt resurslarini tejaydi, qarorlar sifatini oshiradi, pedagogik jamoaning salohiyatini rivojlantiradi va maktabgacha ta’lim tashkilotining raqobatbardoshligini ta’minlay oladi. Aynan shunday yondashuv zamonaviy MTT boshqaruvining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylanib bormoqda.

Xulosa

Raqamli transformatsiya jarayonlarining jadallashuvi maktabgacha ta’lim tashkilotlari boshqaruviga ham yangi talablarni qo‘ymoqda. Bugungi kunda MTT direktoridan nafaqat ta’lim jarayonini samarali tashkil etish, balki zamonaviy axborot texnologiyalaridan oqilona foydalanish, boshqaruv qarorlarini tezkor va asosli qabul qilish ham talab etiladi. Shu nuqtai nazardan sun’iy intellekt texnologiyalari rahbarning kasbiy faoliyatini qo‘llab-quvvatlovchi samarali vosita sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, sun’iy intellekt hujjatlar bilan ishlashni soddalashtirish, rejalashtirish jarayonlarini optimallashtirish, ma’lumotlarni tezkor tahlil qilish, monitoring natijalarini umumlashtirish hamda ota-onalar va pedagoglar bilan kommunikatsiyani takomillashtirish imkonini beradi. Bu esa boshqaruv samaradorligini oshirish, vaqt resurslaridan oqilona foydalanish va ta’lim sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, sun’iy intellektdan foydalanishda axborot xavfsizligi, shaxsiy ma’lumotlarni himoya qilish, yaratilgan natijalarni tanqidiy baholash hamda rahbarning raqamli kompetensiyalarini muntazam rivojlantirib borish muhim ahamiyat kasb etadi. Sun’iy intellekt boshqaruv qarorlarini qabul qiluvchi subyekt emas, balki rahbarning tahliliy imkoniyatlarini kengaytiruvchi yordamchi vosita sifatida qaralishi lozim.

Kelgusida sun’iy intellekt texnologiyalarining maktabgacha ta’lim tizimiga izchil integratsiyalashuvi boshqaruv jarayonlarining shaffofligini, samaradorligini va sifatini yanada oshirishi kutilmoqda. Bu esa maktabgacha ta’lim tashkilotlarining zamonaviy boshqaruv modelini shakllantirishda muhim omillardan biri bo‘lib xizmat qiladi.

Amaliy tavsiyalar

Maktabgacha ta’lim tashkilotlari direktorlarining sun’iy intellekt texnologiyalaridan samarali foydalanishini ta’minlash maqsadida quyidagi tavsiyalarni amalga oshirish maqsadga muvofiq hisoblanadi:

– MTT rahbarlari uchun sun’iy intellekt vositalaridan foydalanish bo‘yicha muntazam malaka oshirish kurslari va amaliy treninglarni tashkil etish;

– boshqaruv hujjatlarini tayyorlash, monitoring va hisobotlarni shakllantirishda sun’iy intellekt imkoniyatlaridan bosqichma-bosqich foydalanishni yo‘lga qo‘yish;

– pedagogik jamoaning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish va sun’iy intellekt vositalaridan metodik faoliyatda foydalanish madaniyatini shakllantirish;

– sun’iy intellekt platformalaridan foydalanishda shaxsiy ma’lumotlarni himoya qilish hamda axborot xavfsizligi talablariga qat'iy rioya etish;

– boshqaruv qarorlarini qabul qilishda sun’iy intellekt tavsiyalarini qo‘shimcha tahliliy manba sifatida qo‘llash, yakuniy qarorni esa rahbarning kasbiy tajribasi va amaldagi me'yoriy hujjatlar asosida qabul qilish;

– MTT faoliyatini baholash va rivojlantirishda ma’lumotlarga asoslangan boshqaruv (Data-Driven Management) yondashuvlarini bosqichma-bosqich joriy etish;

– maktabgacha ta’lim tizimida sun’iy intellektdan foydalanishga oid metodik tavsiyalar va milliy amaliyotni shakllantirish bo‘yicha ilmiy-amaliy tadqiqotlarni kengaytirish.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasining "Ta’lim to‘g‘risida"gi Qonuni. – O‘RQ–637-son, 2020-yil 23-sentabr.
2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining **"Maktabgacha ta’lim va tarbiyaning davlat standarti to‘g‘risida"**gi qarori. – 2020-yil.
3. Ilk qadam maktabgacha ta’lim tashkilotining Davlat o‘quv dasturi. – Toshkent: Respublika ta’lim markazi, so‘nggi nashr.
4. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta’limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste'dod, 2018.
5. Yo‘ldoshev J., Usmonov S. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2014.
6. Musurmonova O. Ta’lim menejmenti. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
7. Maktabgacha pedagogika (oliy ta’lim muassasalari uchun darslik). – Toshkent: Cho‘lpon nomidagi NMIU, 2022.